

EUROPSKI NADZORNIK ZA ZAŠTITU PODATAKA

Sažetak mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka o europskoj strategiji za podatke

(Cjeloviti tekst ovog mišljenja dostupan je na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na mrežnom mjestu Europskog nadzornika za zaštitu podataka www.edps.europa.eu)

(2020/C 322/04)

Sažetak

Europska komisija objavila je 19. veljače 2020. Komunikaciju „Europska strategija za podatke”. Ona je dio opsežnijeg paketa strateških dokumenata koji, među ostalim, uključuje Komunikaciju o izgradnji digitalne budućnosti Europe i Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji – Europski pristup izvrsnosti i izgradnji povjerenja.

Cilj je strategije za podatke stvoriti jedinstveni europski podatkovni prostor i tako poduzećima i javnim tijelima olakšati pristup visokokvalitetnim podacima kako bi se potaknuo rast i stvorila vrijednost. Nadalje, njome bi se trebalo „omogućiti Europi da postane najprivlačnije, najsigurnije i najdinamičnije svjetsko gospodarstvo vođeno podacima”. Ključan je element strategije za podatke razvoj zajedničkih europskih podatkovnih prostora u strateškim gospodarskim sektorima i područjima od javnog interesa kao što je zajednički europski prostor za zdravstvene podatke.

U ovom mišljenju Europski nadzornik za zaštitu podataka iznosi svoje stajalište o strategiji za podatke u cjelini, ali i o određenim posebnim aspektima strategije kao što su, među ostalim, pojam „javnog dobra”, otvoreni podatci, uporaba podataka za znanstvena istraživanja, posrednici u području podataka, podatkovni altruizam, međunarodna razmjena podataka i drugi aspekti.

Europski nadzornik za zaštitu podataka uviđa sve veću važnost podataka za gospodarstvo i društvo te podržava šire strateške ciljeve EU-a kao što su razvoj jedinstvenog digitalnog tržišta i digitalna suverenost EU-a. Istodobno podsjeća da „velika količina podataka podrazumijeva veliku odgovornost” i da se stoga moraju uspostaviti odgovarajuće zaštitne mjere za zaštitu podataka.

Europski nadzornik za zaštitu podataka u tom pogledu pozdravlja predanost Komisije u nastojanju da osigura da se svi aspekti strategije za podatke i njezina provedba temelje na europskim temeljnim pravima i vrijednostima, uključujući pravo na zaštitu osobnih podataka. Prije svega cijeni jamstvo da će se strategija razvijati na način da bude u potpunosti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, koja će poslužiti kao dobra osnova za to, među ostalim, zbog svojeg tehnološki neutralnog pristupa.

Europski nadzornik za zaštitu podataka ističe da bi jedan od ciljeva strategije za podatke trebalo biti dokazivanje izvedivosti i održivosti alternativnog modela podatkovnog gospodarstva, koji je otvoren, pošten i demokratski. Za razliku od postojećeg prevladavajućeg poslovnog modela, koji je obilježen besprimjnom koncentracijom podataka koja stoji na raspolaganju nekolicini moćnih sudionika i sveprisutnim praćenjem podataka, europski podatkovni prostor trebao bi biti primjer transparentnosti, djelotvorne odgovornosti i odgovarajuće ravnoteže između interesa pojedinačnih ispitanika i zajedničkog interesa društva u cjelini.

Nadalje, u ovom se mišljenju uzima u obzir dosad nezapamćena globalna kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19, koja je utjecala na sve aspekte naših života. Europski nadzornik za zaštitu podataka u tom kontekstu potvrđuje svoje stajalište da zaštita podataka nije problem, već dio rješenja. Podatci i tehnologija mogu imati važnu ulogu u svladavanju krize u kombinaciji s drugim čimbenicima jer ne postoji „čudotvorno rješenje” za do te mjere složenu situaciju.

Europski nadzornik za zaštitu podataka i dalje će biti na raspolaganju Komisiji, Vijeću i Europskom parlamentu za pružanje dodatnih savjeta o pravnom okviru i praktičnim aspektima u narednim fazama provedbe europske strategije za podatke. Primjedbe u ovom mišljenju ne dovode u pitanje mogućnost iznošenja primjedaba u budućnosti o pojedinačnim pitanjima ili ako postanu dostupne dodatne informacije.

1. UVOD

1. Europska komisija predstavila je 19. veljače 2020. Komunikaciju „Europska strategija za podatke” ⁽¹⁾. Ona je dio opsežnijeg paketa strateških dokumenata koji, među ostalim, uključuje Komunikaciju o izgradnji digitalne budućnosti Europe ⁽²⁾ i Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji – Europski pristup izvrsnosti i izgradnji povjerenja ⁽³⁾.
2. Cilj je europske strategije za podatke (u daljnjem tekstu: „strategija za podatke” ili „strategija”) stvoriti jedinstveni europski podatkovni prostor i tako poduzećima i javnim tijelima olakšati pristup visokokvalitetnim podacima kako bi se potaknuo rast i stvorila vrijednost uz smanjenje ugljičnog otiska gospodarstva EU-a. Nadalje, ona će imati ključnu ulogu u ostvarivanju Komisijine ambicije da „omogući Europi da postane najprivlačnije, najsigurnije i najdinamičnije svjetsko gospodarstvo vođeno podacima”.
3. Komisija je pokrenula javnu raspravu o europskoj strategiji za podatke. Cilj je rasprave prikupiti podatke o stajalištima u pogledu strategije za podatke u cjelini kao i u pogledu određenih posebnih aspekata te strategije. Slična javna rasprava pokrenuta za Bijelu knjigu o umjetnoj inteligenciji.
4. Komisija se 29. siječnja 2020. neslužbeno savjetovala s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka o početnom nacrtu strategije za podatke, nakon čega joj je dostavio svoje preliminarne primjedbe. Europski nadzornik za zaštitu podataka pozdravlja činjenicu da je njegovo stajalište zatraženo u ranoj fazi postupka i potiče Komisiju da nastavi s tom najboljom praksom.
5. U ovom se mišljenju podrobnije razrađuju neke od neslužbenih primjedbi te se iznose ciljani ulazni podatci s obzirom na javnu raspravu. U načelu bi ga se trebalo tumačiti u odnosu na druga relevantna mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka na koja se upućuje u ovom dokumentu, kao što su, među ostalim, Preliminarno mišljenje o znanstvenim istraživanjima ⁽⁴⁾, Mišljenje o otvorenim podacima ⁽⁵⁾, Mišljenje o sustavima za upravljanje osobnim informacijama ⁽⁶⁾ i druga mišljenja. Nadalje, ovo mišljenje ne dovodi u pitanje mogućnost Europskog nadzornika za zaštitu podataka da iznese dodatne primjedbe na temelju dodatnih informacija koje postanu dostupne u kasnijoj fazi, uključujući u kontekstu budućih zakonodavnih savjetovanja o pravnim aktima koji su predviđeni strategijom za podatke i programom rada Komisije.
6. Naposljetku, Europski nadzornik za zaštitu podataka uzima u obzir aktualnu raspravu o mjeri u kojoj podatci i tehnologija mogu pomoći u borbi protiv bolesti COVID-19. Europski nadzornik za zaštitu podataka u tom kontekstu želi podsjetiti na svoje stajalište, koje dijeli s ostalim nadzornim tijelima u Europskom odboru za zaštitu podataka ⁽⁷⁾, o tome da pravila o zaštiti podataka ne sprečavaju provedbu mjera poduzetih u borbi protiv pandemije koronavirusa. Zaštita podataka nije problem, već dio rješenja. Europski nadzornik za zaštitu podataka smatra da podatci i tehnologija imaju važnu ulogu u svladavanju te nezapamćene krize, koja utječe na sve aspekte naših života, ali isto tako smatra da ni u kojem slučaju ne predstavljaju „čudotvorno rješenje”. Podatci i tehnologija mogu pridonijeti borbi protiv pandemija i drugih sličnih prijetnji samo ako djelotvorno osnažuju pojedince i ako su popraćeni odgovarajućim zaštitnim mehanizmima i drugim holističkim mjerama.

6. ZAKLJUČAK

75. Europski nadzornik za zaštitu podataka uviđa sve veću važnost podataka za gospodarstvo i društvo te podržava ambiciju da Europska unija postane „najprivlačnije, najsigurnije i najdinamičnije svjetsko gospodarstvo vođeno podacima”. Istodobno želi podsjetiti da „velika količina podataka podrazumijeva veliku odgovornost” i da se stoga moraju uspostaviti odgovarajuće zaštitne mjere za zaštitu podataka te se djelotvorno primjenjivati.

⁽¹⁾ COM(2020) 66 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_hr

⁽²⁾ COM(2020) 67 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/shaping-europe-digital-future_hr

⁽³⁾ COM(2020) 65 final, https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/excellence-trust-artificial-intelligence_hr

⁽⁴⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/20-01-06_opinion_research_en.pdf

⁽⁵⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/18-07-11_psi_directive_opinion_en.pdf

⁽⁶⁾ https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/16-10-20_pims_opinion_en.pdf

⁽⁷⁾ Saznajte više na https://edps.europa.eu/data-protection/our-work/subjects/covid-19_en

76. Europski nadzornik za zaštitu podataka pozdravlja predanost Komisije u nastojanju da osigura da se svi aspekti strategije za podatke i njezina provedba temelje na europskim temeljnim pravima i vrijednostima, uključujući pravo na zaštitu osobnih podataka. Prije svega cijeni jamstvo da će se strategija razvijati na način da bude u potpunosti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, koja će poslužiti kao dobra osnova za to, među ostalim, zbog svojeg tehnološki neutralnog pristupa.
77. Današnji prevladavajući poslovni model digitalnog gospodarstva obilježen je besprimjernom koncentracijom podataka koja stoji na raspolaganju nekolicini moćnih subjekata izvan EU-a i sveprisutnim praćenjem podataka širokih razmjera. Europski nadzornik za zaštitu podataka čvrsto vjeruje da bi jedan od najvažnijih ciljeva strategije za podatke trebalo biti dokazivanje izvedivosti i održivosti alternativnog modela podatkovnog gospodarstva, koji je otvoren, pošten i demokratski. Stoga bi predviđeni zajednički europski podatkovni prostori trebali biti primjer transparentnosti, djelotvorne odgovornosti i odgovarajuće ravnoteže između interesa pojedinačnih ispitanika i zajedničkog interesa društva u cjelini.
78. Europski nadzornik za zaštitu podataka očekuje da će se u skladu s člankom 42. Uredbe 2018/1725 od njega na prethodno opisan način zatražiti savjeti o popratnim zakonodavnim aktima povezanim sa strategijom za podatke koji će utjecati na zaštitu podataka te će i dalje biti na raspolaganju Komisiji, Vijeću i Europskom parlamentu za pružanje dodatnih savjeta o pravnom okviru i praktičnim aspektima u narednim fazama provedbe europske strategije za podatke. Primjedbe u ovom mišljenju ne dovode u pitanje mogućnost iznošenja primjedaba u budućnosti o pojedinačnim pitanjima ili ako postanu dostupne dodatne informacije.

U Bruxellesu 16. lipnja 2020.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
